

som grundes i de Forenede Staters og Englands Arveret, hvor en Arvelader kan overgive et Arvegodt, som han ikke ønsker Arvingerne selv skal bestyre, til nogle trustees. Trustees kommer af to trust, trøste, d. v. s. ikke trøste en, som lider ilde, men fortrøste sig paa nogen, altsaa Tillidsmænd. Da man nu i Amerika følte, at disse store Sammenslutninger pressede det private Initiativ ud af Erhvervslivet og gjorde det umuligt for mindre Forretninger at eksistere, og da dette strider mod en bærende Paragraf i den nordamerikanske Forfatning, ræsonnerede man: Der staar i vor Forfatning, at enhver skal kunne bruge sin Arbejdskraft og sine Evner og sine Penge, hvor han vil, men ude i Livet umuliggør disse Forretninger dette, hvordan hænger det sammen? — saa begyndte man at skride ind ved Domstolene mod disse Forretninger, og saa var det, de skjulte sig under en anden, lovgydlig Form, idet de forvandlede sig til Trusteer, hvad der altsaa forudsætter en ganske bestemt Maade at gøre Tingen paa.

Men ærede Medlemmer ser: en Mangfoldighed af saadanne Betegnelser er der, og mig undrer det, at den engelske Kommission — og det viser ogsaa, forekommer det mig, at den alligevel ikke er trængt ind i Tingens Væsen — ikke er faldet over det eneste — i alt Fald saa vidt jeg ved — korrekte Udtryk for det, man egentlig vil have fat paa, korrekt, fordi det rammer Tingen i dens Væsen, peger paa Sagens Sjæl, Udtrykket: de koncentrerede Bedrifter. De koncentrerede Bedrifter omfatter alle Afskygninger, de koncentrerede Bedrifter omfatter alle Grader i den Udvikling, her tales om, og dette Udtryk: de koncentrerede Bedrifter peger paa det, der er det karakteristiske for dem: at de koncentrerer. De koncentrerer Kapitalen, de koncentrerer andre Produktionsmidler, de koncentrerer Mennesker i Massevis og de koncentrerer Magt.

Men hvis vi skal have fat i dette Problem, som er et Verdensproblem, saa er det rent ud latterligt at tro, at det er muligt at gøre det i et Udvalg. Det er rent ud latterligt, det kan kun Mennesker gøre, der ikke har Begreb om, hvad dette Problem betyder i Verden. Den Mulighed maa man med Bestemthed vise fra sig, saaledes som ogsaa den engelske Kommission, der ikke er noget Udvalg, men en Kommission, har gjort, idet den har sagt: Vi maa aflevere Opgaven til en anden Kommission, som i Tidens Løb kan faa det Materiale frem, paa hvilket vi ene er i

Stand til at bygge en rationel Lovgivning i disse Spørgsmaal.

Vort første Ændringsforslag sigter altsaa til at faa Genstanden for Loven fastslaaet. Der vil vi ikke og tør vi ikke gaa ud over Grænsen af Monopolet; og vi hævder, at det er umuligt for noget Menneske, der forstaar Tingen, i dette Øjeblik at paatage sig Ansvaret for at gaa videre. Men med den Sammensætning, som Tilsynsraadet har faaet, er Muligheden for at gaa udenfor Monopolet til Stede, og den vil blive brugt, alt som Tiden er til det. Er det en Tid, hvor Folk er meget bange for de store Forretninger, vil de storme til og forlange, at Kommissionen tager saa mange som muligt ind derunder. Er det en Tid, hvor Folk faar Øjnene op for, at nu er der kun een Ting, som kan redde os ind i Produktionen og i Markedet igen, og det er store Sammendragninger af Kapital og Produktionsmidler, saa vil de forlange, at der skal gives løsere Tøjler. Men den Slags Ting er ikke Lovgivning, det er ikke noget, som Borgerne, som et Erhvervsliv kan rette sig efter. Det er en Lovgivning af den Slags, som man nede i Spanien betegner ved at sige: *Aqui la ley, pero la trampa tambien*: her er Loven, men ogsaa Fælden; det vil sige: denne Lov er en Fælde, som er indrettet til, at Borgerne skal dumpe i den. Ganske det samme er Tilfældet her, navnlig hvis der bliver sat Politikere ind i dette Tilsynsraad.

Vort yderligere Ændringsforslag gaar ud paa at faa Tilsynsraadet sagligt sammensat. Det skal sammensættes af de interesserede Parter, af Arbejdsgivere og Arbejdere, af Købmænd, baade individuelle og saadanne, som repræsenterer Andelsinstitutioner, af de nødvendige teknisk og økonomisk kyndige Fagfolk, og det skal arbejde under Tilsyn og Ledelse af Dommere, som skal være det neutrale Element, der ser paa Tingene, dels ud fra det juridiske Synspunkt, dels ud fra Retfærdighedssynspunktet. Naar et saadant Tilsynsraad har undersøgt en Bedrift, skal det afgive en Erklæring derom til Ministeren, og forsaavidt denne Erklæring forlanger et Tilsyn med Bedriften, skal den ledsages af de fornødne Bevisligheder og af de Udtalelser, som Bedriften finder det ønskeligt at vedføje. Derefter afgør Ministeren, om han vil gaa til Rigsdagen og forlange en Lov. Gør han det, træder Politiken altsaa nu til paa det Punkt, hvor den har sin Gerning at gøre, og under de Forhold, hvor den efter parla-